

ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Навчально-науковий інститут економіки, управління, права та
інформаційних технологій
Кафедра публічного управління та адміністрування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття ступеня вищої освіти
Магістр

на тему: **«Протидія корупції в системі вищої освіти»**

Виконав: здобувач вищої освіти
за освітньою програмою Зв'язки з
громадськістю

Спеціальності 281 Публічне
управління та адміністрування
ступеня вищої освіти магістр
групи 1

Тур Марина Андріївна

Керівник: Лозинська Тамара
Миколаївна

Рецензент: Козюра Ігор Валерійович

Полтава – 2024 року

ЗМІСТ

ВСТУП	9
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОРУПЦІЇ ЯК СОЦІАЛЬНОГО ЯВИЩА.....	12
1.1. Поняття, ознаки та причини виникнення корупції в системі вищої освіти	12
1.2. Механізми державного регулювання корупції.....	22
Висновки до розділу 1.....	29
РОЗДІЛ 2. РОЗВИТОК ТА ШЛЯХИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	30
2.1. Корупційні ризики в системі вищої освіти	30
2.2. Дослідження корупційних процесів в системі вищої освіти.....	37
Висновки до розділу 2.....	43
РОЗДІЛ 3. ШЛЯХИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ.....	44
3.1. Механізм запобігання та протидії корупції.....	44
3.2. Напрями удосконалення антикорупційної політики.....	51
Висновки до розділу 3.....	56
ВИСНОВКИ	57
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	60
ДОДАТКИ.....	68

ВСТУП

Актуальність теми. На сучасному етапі розвитку нашої країни проблема корупції в системі вищої освіти залишається актуальною до теперішнього часу, так як вона впливає на подальший розвиток освіти в країні її імідж перед закордонними партнерами та на якість освіти в цілому. Особливо важливою ця тема є для країн, які проходять етапи реформування економік і політичних систем, таких як Україна. Питання боротьби з корупцією стоїть на порядку денному як для урядів, так і для громадянського суспільства та міжнародних організацій. Негативний вплив корупційних діянь на формування громадянського суспільства в Україні стає дедалі відчутнішим і нині становить серйозну загрозу національній безпеці держави. Тому протидія корупції в системі вищої освіти є надзвичайно актуальною проблемою.

Корупція відноситься до числа найбільш серйозних проблем глобального характеру, що загрожують соціально-економічному та політичному розвитку країни. Однак на цей час немає точної інформації про масштаби хабарництва у вищій школі, в першу чергу тому, що корупція – явище приховане за своєю суттю.

Зв'язок роботи з науковими темами. Кваліфікаційна робота виконана відповідно до плану науково-дослідних робіт ПДАУ за темою: «Формування ефективної системи публічного управління в Україні» (номер державної реєстрації 01170003104).

Мета і завдання дослідження. Метою кваліфікаційної роботи є аналіз корупції в системі вищої освіти та пошуку шляхів її протидії в системі вищої освіти.

Відповідно до мети дослідження в кваліфікаційної роботи поставлено до розв'язання такі завдання:

- провести детальний науковий аналіз поняття корупція її ознаки та причини виникнення корупції в системі вищої освіти;
- охарактеризувати механізми державного регулювання корупції;

- з'ясувати проблеми корупції в системі вищої освіти;
- провести дослідження корупційних процесів в системі вищої освіти;
- обґрунтувати механізм запобігання та протидії корупції та напрями удосконалення антикорупційної політики

Об'єктом дослідження є процес удосконалення шляхів зниження корупційних проявів в системі вищої освіти.

Предметом дослідження є теоретичні, методичні та практичні аспекти вивчення та протидії корупції в системі вищої освіти.

Методи дослідження. При дослідженні фундаментальних положень науковців щодо сутності та основних проблем корупції в системі вищої освіти було використано метод теоретичного узагальнення. Існуючі методи протидії корупції визначені та охарактеризовані за допомогою метод аналізу та синтезу. Застосування у кваліфікаційній роботі системних і структурнофункціональних методів сприяло дослідженню перспективних напрямків протидії корупції в системі вищої освіти.

Інформаційною базою дослідження являються наукові досягнення зарубіжних та вітчизняних вчених сфери публічного управління у вигляді: наукових праць, статей, збірників тез конференцій, відомості періодичних видань; інформаційні дані з офіційного сайту НАЗК [48], нормативно-правові акти, які регламентують реалізацію виявлення та протидії корупції [56; 57; 59]; статистичні дані громадських інституцій [47], довідкові та інструктивні матеріали, дані мережі Internet.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості використання науково обґрунтованих теоретичних висновків кваліфікаційної роботи та розробці практичних рекомендацій щодо зменшення кількості випадків корупції в закладах вищої освіти.

Апробація результатів дослідження. Основні результати дослідження за темою кваліфікаційної роботи оприлюднені у формі доповідей на конференціях.

Публікації. За результатами проведеного дослідження опубліковано тези:

1. Тур М.А. Протидія корупції в системі вищої освіти. *IV Міжнародна науково-практична конференція «Місьцеве самоврядування в Україні та світі: теорія і практика»*. Полтава. 05.11.24.

2. Тур М.А. Боротьба з корупцією в умовах воєнного стану. *IV Міжнародна науково-практична конференція «Місьцеве самоврядування в Україні та світі: теорія і практика»*. Полтава. 05.11.24.

Структура роботи. Робота складається з трьох розділів, шести підрозділів, висновків, списку використаних джерел та 1 додатку. Загальний обсяг роботи – 59 сторінок.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ДОСЛІДЖЕННЯ КОРУПЦІЇ ЯК СОЦІАЛЬНОГО ЯВИЩА

1.1. Поняття, ознаки та причини виникнення корупції в системі вищої освіти

На сучасному етапі розвитку корупція, безумовно, є тим явищем, що несе вагомі загрози для суспільства, економіки держави та національної безпеки. Однак, масштаби та обсяги корупції, міра її проникнення у сферу освітньої діяльності та усі прошарки суспільства призвели до того, що корупцію розглядають як зловживання владою для досягнення особистої вигоди так як вона має системний характер, особливо в умовах слабких інститутів влади [1; 4].

Таке твердження підкреслює не тільки необхідність протидії корупції на сучасному етапі розвитку суспільних відносин, а й максимальної залучення усіх зусиль та ресурсів для забезпечення прозорості, цільової спрямованості та системності такого процесу [4].

Для більш детального відображення що таке корупція з'ясуємо причини виникнення корупції в історично-теоретичному контексті та проведемо аналіз особливостей корупційних проявів на різних історичних відрізках. Загалом аналізуючи наукові дослідження, варто зауважити, що корупція є характерним явищем для будь-якої країни та політичної системи, різниця полягає тільки в масштабах її прояву та ступеню впливу на процеси, що відбуваються в країні та в яких сферах корупція проявляється найсуттєвіше [5; 6].

Історично зародження поняття «корупція», на думку сучасних вчених та економістів, тісно пов'язано розвитком державності, державного устрою. Як відомо явище корупції не є надбанням сучасності, але вже сприймається суспільством як невід'ємний елемент суспільного життя та проявляється в різних формах. Таке протиправне явище виникло ще у стародавні часи,

одночасно із створенням держав та управлінського апарату. В таблиці 1.1 видно, корупція в освіті має глибокі історичні корені і є відображенням соціально-економічного стану суспільства.

Таблиця 1.1

Корупція в освіті в стародавні часи [29; 34; 39]

Стародавні часи	
Давній Китай	Система іспитів для отримання державних посад (імператорські іспити) існувала з III століття до н.е. і передбачала суворе оцінювання знань. Однак нерідко чиновники вимагали хабарі для зарахування студентів із багатих сімей.
Стародавній Рим	Освіта була привілеєм еліти, і багаті родини часто використовували багатство для забезпечення навчання своїх дітей у відомих вчителів. Нерівний доступ до знань можна вважати раннім проявом соціальної корупції.
Середньовіччя	
Європейські університети	Університети в Європі, що виникли в середньовіччі, такі як Болонський чи Паризький, були тісно пов'язані з церквою. Доступ до освіти обмежувався духовенством, і знання часто передавалися через хабарі або привілеї для багатих покровителів
Новий час (XV-XVIII століття)	
Освіта для еліти	У багатьох країнах освіта залишалася доступною переважно для багатих сімей. Приватні вчителі й репетитори часто підвищували свої ціни для забезпечення навчання дітей заможних осіб.
Бюрократизація системи	У цей період освіта почала ставати більш організованою, але одночасно з цим з'явилися корупційні практики, пов'язані з іспитами, сертифікацією вчителів і розподілом ресурсів.
XIX століття	
Індустріалізація та поширення освіти	З розвитком індустріального суспільства виникла потреба в більш освіченій робочій силі. Це призвело до розвитку системи державної освіти, але також створило нові корупційні ризики.
Вступні іспити	З'являються вступні екзамени до університетів. У деяких країнах хабарі та зв'язки використовувалися для зарахування дітей еліти.
Колоніальна освіта	У колоніях західних імперій освіта стала засобом контролю. Доступ до неї часто був обмежений для місцевого населення, і корупція процвітала через "дозвіл" отримати навчання.
XX століття	
Радянський Союз і комуністичні країни	У СРСР освіта вважалася безкоштовною та доступною для всіх, але корупція існувала в прихованій формі, а саме хабарі за вступ до престижних університетів, протекція партійних лідерів для забезпечення освіти своїм дітям, фальсифікація наукових досягнень, часто пов'язана з політичними інтересами.
(XXI століття)	
Сучасний період	З розвитком технологій поширився продаж дипломів, дисертацій та використання штучного інтелекту для створення наукових робіт.

Аналізуючи табл 1.1 можна побачити, що корупція в освіті завжди була результатом соціально-економічних умов свого часу. Сучасні технології та зростаюча глобалізація відкривають нові можливості для боротьби з корупцією, але водночас створюють нові виклики. Аналіз історичних прикладів показує, що боротьба з корупцією можлива лише через комплексний підхід, який включає прозорість, контроль, справедливість та освітню культуру. У різні історичні періоди освітня сфера піддавалась впливу корупційних практик, які змінювалися разом із політичними, економічними та культурними умовами.

Слово «корупція», з іноземного «corruptio» перекладається як «псування» і «розбещування», що на думку Лазаренко С. Ж. [34], Мусієнко О.П. [42], Новак А. [45], П'ясецька-Устич С. [48], підкреслює сутність корупції як соціального явища. На думку Верстюк С., Гадойбоев С. А корупція – це інститут тіньової економіки, який значно впливає демократичний розвиток країни, її фінансово-економічний розвиток, інвестиційний клімат та загрожує національній безпеці країни загалом [15; 18].

В Україні корупція набула масового характеру, а процес її подолання буде довготривалим. Дослідження корупції в сфері освіти її суті, проявів, причин та наслідків сприятиме розробці ефективних способів її попередження та подолання.

Сучасний розвиток української державності позиціонує корупцію в сфері освіти як ключову загрозу національній безпеці та довіри громадян до системи вищої освіти, що з часом може призвести до знецінення дипломів про вищу освіту отриманих в вишах України. Корупція ставить під загрозу сам факт існування держави, виступає основною перешкодою для підвищення рівня життя населення, розвитку економіки, становлення громадянського суспільства, боротьби з організованою злочинністю [6; 7].

Суттєве значення для розбудови системи протидії корупції відіграла наукова роботи В. Щегорцової, яка зазначала, що корупція «обумовлюється тим, що вона за ефектом ланцюгової реакції породжує цілий спектр інших

системних проблем: загрожує верховенству права, моралі суспільства, стабільності демократичних процесів, підриває основи державного управління, порушує принципи рівності та соціальної справедливості, породжує латентну монополізацію ринку й підриває правові основи вільної, добросовісної конкуренції, призводить до перекосів в оптимальному поєднанні методів адміністративного регулювання й ринкового саморегулювання на всіх рівнях влади та управління» [5].

Необхідність подолання корупції в Україні є не просто очевидним фактом, вона є першочерговим завданням українського політикуму й всього суспільства, оскільки навіть російська агресія не є виправданням для української влади стосовно зволікання з реформами [6].

У науковій статті Бондаренко О. С. визначено корупцію як «протиправне використання посадовою особою наданих їй управлінських ресурсів не для забезпечення виконання завдань і функцій структури, а для отримання особистої або групової вигоди як в матеріальній, так і нематеріальній формі» [9].

При цьому сутністю корупційних дії стають «порушення як формальних нормативно- юридичних настанов, включаючи норми службової поведінки та етики, так і неформалізованих соціетальних норм поведінки, етики та моралі» [7, С. 1-7].

За умов сучасного розвитку питання корупції в освіті є найактуальнішим та є проблемою для всіх сучасних країн світу. Разом із здобуттям Україною незалежності проблема корупції набула особливої гостроти. Необхідність створення реальних механізмів попередження та протидії корупції зумовила прийняття відповідних нормативноправових актів, спрямованих на попередження та боротьбу з корупційними діяннями .

Найпопулярніше і найточніше визначення корупції визначене Законом України «Про запобігання корупції»: корупція – це зловживання владою або службовим становищем задля отримання незаконної вигоди: майна, грошей, пільг, послуг чи негрошової вигоди [25].

Якщо зупинитись на простому визначенні – це зловживання державною посадою з метою отримання приватної вигоди. Державною посадою зловживають з метою приватної вигоди, коли чиновник приймає чи вимагає хабар. Нею також зловживають, коли приватні агенти активно пропонують хабарі, щоб обійти державну політику та процеси для отримання конкурентних переваг і прибутку. Проблеми протидії корупції в системі вищої освіти досліджували вітчизняні вчені, які пропонують власну думку, щодо даного визначення, що показано в табл 1.1

Таблиця 1.2

Основні підходи до трактування поняття «корупція»

Автор	Визначення
Бондаренко О. С. [8; 9]	Корупція – це злочинна діяльність у сфері політики чи державного управління, використання посадовими особами наданих їм прав і владних повноважень з метою особистого збагачення.
Бровко Н. І. [11]	Корупція – дії юридичних і фізичних осіб із підкупу публічних службовців, які посягають на нормативно встановлені суспільні відносини у сфері публічної служби.
Буравська А. А. [12]	Корупція – це негативне соціально-політичне явище, що виражається сукупністю аморальних дій, дисциплінарних проступків, цивільно-правових, адміністративних правопорушень, злочинів, що включають в себе морально-правовий розпад і використання в протиправних корисливих цілях державних службовців.
Верстюк С. [18]	Корупцію – соціальне явище, що характеризується підкупом-продажністю державних й інших службовців і на цій підставі корисливим використанням ними в приватних або вузько-групових, корпоративних інтересах офіційних службових повноважень, пов'язаних з їхнім авторитетом та можливостями
Гревцева Є.О. [22]	Корупція – це соціальне явище, що полягає в використанні службового статусу і авторитету займаної посади всупереч інтересам служби.
Кагановська Т.Є. [27]	Корупція – це використання уповноваженими на виконання державних функцій (або прирівняних до них) особами свого статусу та пов'язаних з ними можливостей для непередбаченого законом отримання матеріальних та інших благ і переваг, а також протиправне надання їм цих благ і переваг фізичними і юридичними особами

Аналізуючи табл 1.2 та наведені вище визначення вітчизняних вчених, було виявлено, що корупція – це отримання матеріальної винагороди чи будь яких інших благ не легальним шляхом. Для боротьби з даною проблемою потрібно впроваджувати суворі антикорупційні заходи, зокрема моніторинг та

контроль за фінансовими операціями, етичний кодекс для працівників освіти та залучення громадськості до цього процесу.

Корупція має такі форми, як хабарництво, зловживання службовим становищем, кумівство, розкрадання ресурсів, тощо. Корупція має руйнівний вплив на суспільство, гальмує економічний розвиток, підриває довіру до системи вищої освіти і сприяє соціальній нерівності[29; 30].

У загальному вигляді корупцію можна визначити як соціальне явище, яке охоплює всю сукупність діянь, пов'язаних із неправомірним використанням особами наданої їм влади та посадових повноважень з метою задоволення особистих інтересів чи інтересів третіх осіб, а також інших правопорушень, що створюють умови для вчинення корупційних діянь або їх приховування.

Сутність корупції полягає в тому, що вона має:

- 1) соціальну зумовленість;
- 2) свою так звану «ціну», що платить суспільство за надання послуги чи «допомоги»;
- 3) негативний вплив на всі сфери суспільного життя;
- 4) транснаціональний характер;
- 5) економічні, політичні, правові, психологічні й моральні аспекти;
- 6) здатність постійно пристосовуватися до нових реалій життя.

Питання дефініції корупції в сучасній науці залишається відкритим з огляду на різноманітність поглядів, а можливо недостатність знань про це явище на даному етапі розвитку науки. За будь-яких підходів та оцінок однозначно одне - корупція є проблемою, розв'язання якої для багатьох країн є надзвичайно актуальною справою [33].

Подолання корупції – процес надзвичайно складний і довготривалий. Досить складно знищити те, що було роками в свідомості громадян, а тим паче толерантність до корупції. Поки одні вирішують свої нагальні проблеми, інші збагачуються чи іншим чином задовольняють свої потреби, усі ми живемо з наслідками корупції, які є досить вагомими і часто непередбачуваними [35].

На рис. 1.2. можна детально розглянути види корупції, в яких сферах вона проявляється та більш розгорнуто зрозуміти механізми її функціонування, а також розробити ефективні методи боротьби з нею.

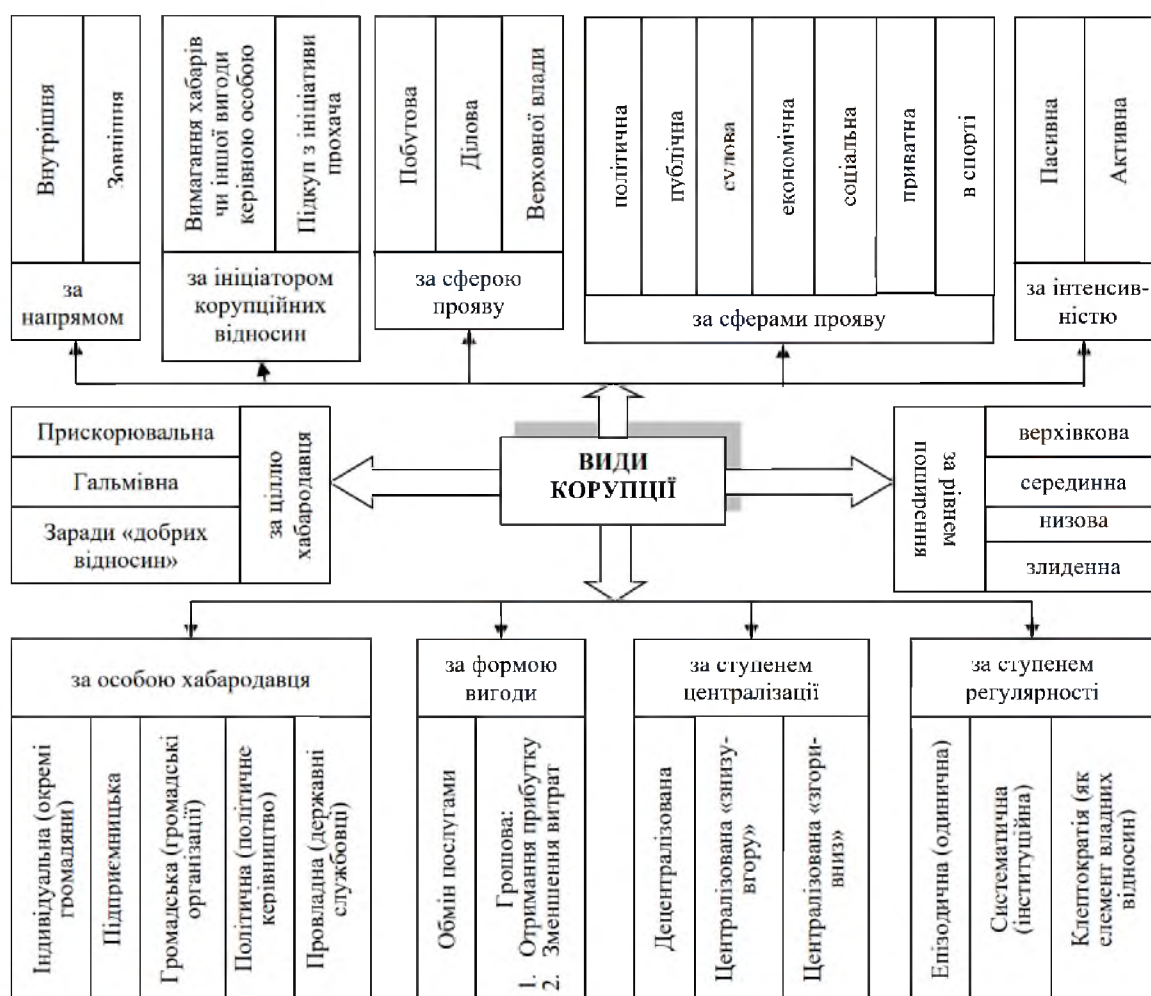

Рис. 1.1 Види корупції та сфери її прояву [36; 37]

Аналізуючи рис 1.1 можна зрозуміти, що корупція може проявлятися у будь-якій сфері діяльності, де є доступ до ресурсів, влади або можливість ухвалювати рішення. Розглянемо основні сфери, в яких найчастіше спостерігаються корупційні дії:

– пропозиція або отримання хабаря, зокрема грошові винагороди, подарунки, послуги або інші вигоди надаються посадовій особі для виконання чи невиконання певних дій;

- зловживання службовим становищем та використання посадових повноважень для особистих цілей;
- укладання вигідних контрактів на користь знайомих або підставних компаній;
- отримання вигоди через доступ до ресурсів до прикладу використання службового транспорту для особистих потреб;
- привласнення або розкрадання державних коштів посадовими особи, що використовують шахрайські схеми для викрадення державного майна;
- закупівля товарів за значно завищеними цінами через підставні компанії;
- укладання контрактів з компаніями, якими володіють родичі посадовців.

В останні роки українське законодавство зазнає значних змін, відбуваються складні процеси реформування у всіх гілках влади, в тому числі у правоохоронних та у правозастосовних органах. Однією із головних задач влади України є запобігання та протидія корупції. Реформи, які пов'язані з протидією та подоланням корупції є очікуваними у суспільстві та займають вагоме місце серед інших реформ [38; 39].

Ефективна протидія корупції в суспільстві неможлива без забезпечення реальної прозорості та інформаційної відкритості влади. Тому вважаємо, що діяльність державних структур та їх посадових осіб має стати прозорою для громадян України. Корупція виникає через комплекс економічних, соціальних, політичних і культурних чинників. Її природа багатогранна і залежить від специфіки країни, рівня розвитку суспільства, державних інститутів та менталітету населення [39].

Проте, вплив на рівень корупції, індекс сприйняття корупції, рівень тіньової економіки має як держава, державні органи та установи, так і корпорації, підприємства, фізичні особи, домогосподарства.

Розглянемо основні причини, які призводять до виникнення корупції на рис 1.2

Рис.1.2 Фактори, які впливають на виникнення корупції [41; 42; 43; 44]

Аналізуючи рис. 1.2 було виявлено, що основними факторами, які впливають на виникнення корупції можуть бути різноманітні та базуються на таких підходах:

– економічний підхід, що характеризується низьким рівнем заробітної плати, що тягне за собою бажання отримати грошову чи іншу матеріальну винагороду, тіньова економіка, неефективне використання державних ресурсів, зростання безробіття;

– правовий підхід, який базується на недосконалої нормативно-правової бази України в сфері освітньої діяльності, а також на несправедливому покаранні порушників академічної доброчесності;

– інституційні причини виникнення корупції пов'язані з недоліками в структурі, функціонуванні та управлінні державними, суспільними та приватними інституціями. Ці причини створюють сприятливі умови для зловживань владою, хабарництва та інших форм корупції;

– інформаційні причини виникнення корупції пов'язані з недостатнім доступом до інформації, її непрозорістю чи маніпуляцією, що створює сприятливе середовище для корупційних практик. Інформація є важливим ресурсом у сучасному суспільстві, і від того, наскільки вона доступна та достовірна, залежить рівень довіри до державних інституцій та ефективність їхньої роботи;

– соціально-культурні причини виникнення корупції стосуються особливостей суспільства, його цінностей, традицій, поведінкових моделей та рівня розвитку громадянської свідомості. Ці причини формують умови, за яких корупція стає звичною частиною життя і сприймається як прийнятний спосіб вирішення питань;

– політичні причини виникнення корупції стосуються недоліків у політичній системі, організації влади та механізмах її функціонування. Вони сприяють зловживанню владою для особистої вигоди, створюють умови для непрозорого управління та підривають довіру громадян до держави [41; 42; 43;].

Політичні причини корупції лежать у недоліках структури та функціонування влади. Для їх подолання потрібні системні реформи, що включають підвищення прозорості, посилення відповідальності політиків та залучення громадян до контролю за політичними процесами. Це сприятиме створенню доброчесної політичної культури та зменшенню рівня корупції. Корупція вважається наслідком невідповідності між попитом і пропозицією у

використанні ресурсів, а сам процес подолання корупції – процес надзвичайно складний і довготривалий.

1.2. Механізми державного регулювання корупції

Державне регулювання корупції спрямоване на мінімізацію її проявів у суспільстві та забезпечення прозорості, підзвітності та ефективності діяльності органів влади. Основні механізми боротьби з корупцією включають законодавчі, інституційні, адміністративні, економічні та соціальні заходи.

Регулювання корупції є важливим аспектом забезпечення прозорості, справедливості та ефективності у діяльності як державних установ так і приватних інституцій. У світі застосовуються різноманітні механізми, які спрямовані на боротьбу з корупцією та запобігання її поширенню [48].

Механізми державного регулювання корупції в освіті спрямовані на забезпечення прозорості, доброчесності та ефективності. Ключовими інструментами є нормативна база, цифровізація, контроль за фінансами, принципи академічної доброчесності та участь громадськості. Однак подальший успіх залежить від політичної волі, підзвітності закладів освіти та активної участі суспільства та сприянні зменшити корупційні прояви в сучасному суспільстві [48].

Дослідження наявних механізмів запобігання та протидії корупції, як правило, здійснюється шляхом аналізу нормативно – правової бази. З точки зору публічного управління, виділяють низку положень, що за своєю специфікою відносяться до категорії обмежувальних або забороняючих [48].

Їх особливість заключається в тому, що вони встановлюються на 57 загальнонаціональному рівні і застосовуються майже до всіх публічних службовців (виключення варіюються залежно від особливості посади). Іншими словами, розрізняють загальнодержавні механізми запобігання та протидії корупції (як правило, встановлюють Законами та нормативно –

правовими актами) та локальні (внутрішні програми в конкретному органі публічної влади, регіональні проєкти).

Таким чином, доцільно охарактеризували загальні законодавчі особливості механізмів запобігання корупції в системі вищої освіти. Наразі пропонуємо розглянути способи запобігання корупції в системі вищої освіти. Для цього, нами було проаналіовано декілька нормативних документів, що зображені на рис. 1.3 «»

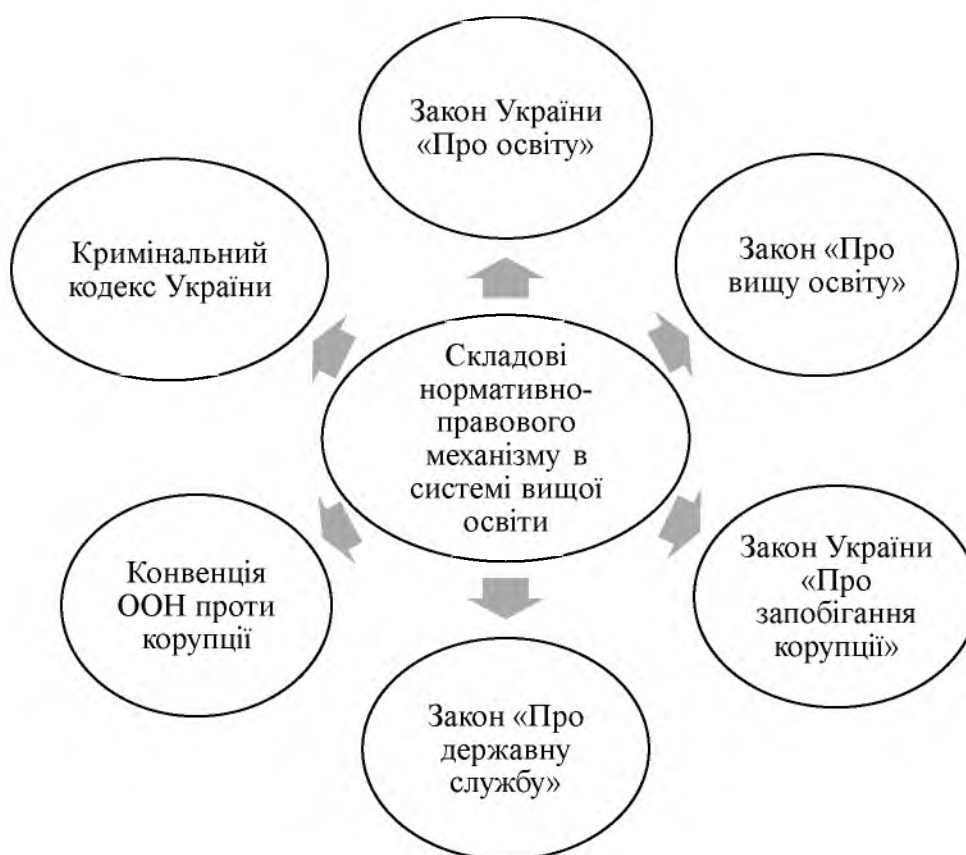

Рис. 1.3 Складові нормативно-правового механізму в системі вищої освіти [55; 56; 57]

Аналізуючи рис. 1.3 було виокремлено основні складові нормативно-правового механізму регулювання корупції в системі вищої освіти, розглянемо детально кожен з них:

– законодавство у сфері освіти, а саме Закон України «Про освіту» включає нормативно-правові акти, які регулюють діяльність освітніх закладів,

правовідносини між учасниками освітнього процесу та державою, а також забезпечують доступ до якісної освіти і прозорість її організації. Даний нормативно правовий акт забезпечує принципи прозорості, підзвітності та доброчесності в освітній сфері та гарантує рівний доступ до освіти незалежно від статі, соціального статусу чи національності;

– основним нормативно-правовим актом, який регулює функціонування системи вищої освіти в Україні є Закон «Про вищу освіту» [55]. Даний нормативно-правовий акт визначає правові, організаційні та фінансові засади діяльності закладів вищої освіти, а також права, обов'язки й відповідальність усіх учасників освітнього процесу;

– ключовим нормативно-правовим актом, який регулює діяльність щодо попередження, виявлення та боротьби з корупцією в усіх сферах суспільного життя, включаючи державну службу, органи місцевого самоврядування та інші публічні установи є Закон України «Про запобігання корупції» [57]. Даний закон спрямований на формування прозорої, підзвітної та доброчесної системи управління та системи вищої освіти в цілому;

– Закон України «Про державну службу» регулює діяльність державних службовців, які працюють у сфері освіти, якщо вони займають адміністративні посади в органах державного управління освітою або виконують інші функції державної служби [56]. У сфері освіти цей закон охоплює посадових осіб Міністерства освіти і науки України (МОН), обласних та місцевих управлінь освіти, а також керівників освітніх закладів, якщо вони виконують функції, прирівняні до державної служби. Встановлює вимоги до поведінки державних службовців, включаючи керівників освітніх установ;

– конвенція ООН проти корупції – це міжнародний договір, спрямований на запобігання корупції, сприяння міжнародній співпраці та забезпечення повернення активів, здобутих корупційним шляхом. Цей документ став важливим міжнародно-правовим інструментом для вдосконалення антикорупційного законодавства та впровадження прозорих механізмів у державному управлінні;

– кримінальний кодекс України регулює питання кримінальної відповідальності у сфері освіти через статті, які охоплюють злочини, пов'язані з неправомірними діями в освітньому середовищі. Це стосується як працівників навчальних закладів, так і студентів або інших осіб, залучених до освітнього процесу.

Відповідно, базовими цілями антикорупційної політики в системі вищої освіти має стати зниження рівня корупції та забезпечення захисту прав і законних інтересів громадян, суспільства і держави від загроз, пов'язаних із корупцією, шляхом реалізації антикорупційних механізмів і відповідних завдань, що показано на рис. 1.4

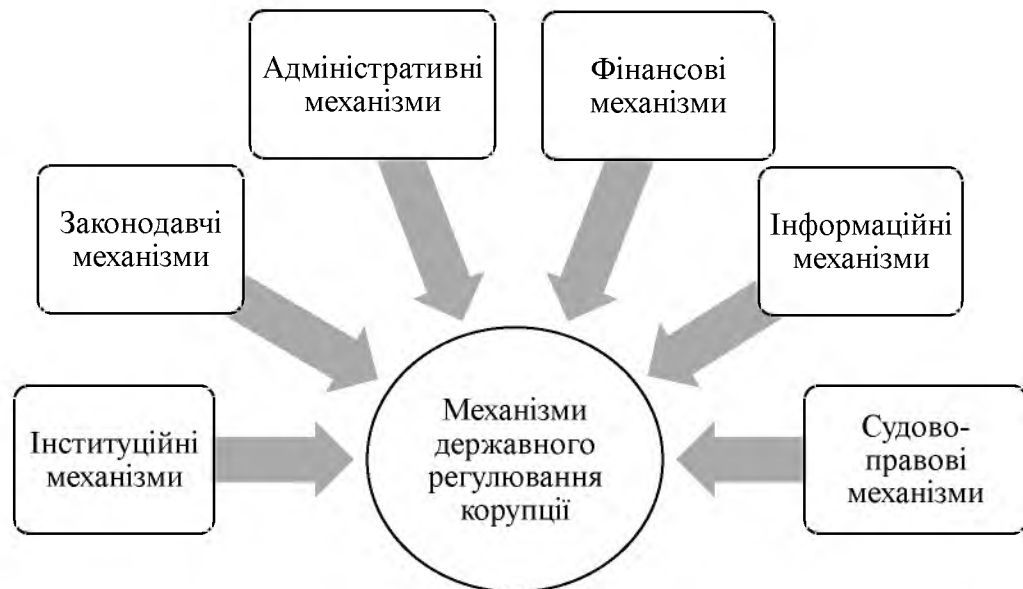

Рис. 1.4. Механізми державного регулювання корупції в системі вищої освіти [22].

Аналізуючи рис 1.4. можна побачити механізми державного регулювання корупції в системі вищої освіти, тож розглянемо кожен з них детальніше:

– законодавчі механізми передбачають прийняття спеціалізованих законів щодо запобігання та протидії корупції та про покарання за хабарництво, зловживання службовим;

– інституційні механізми є важливим елементом державної антикорупційної політики. Вони включають створення, функціонування та взаємодію державних і громадських органів, що відповідають за попередження, виявлення та покарання корупційних проявів;

– адміністративні механізми спрямовані на забезпечення прозорості, ефективності та підзвітності роботи державних органів. Вони передбачають впровадження інструментів і процедур, які мінімізують можливості для корупції в державному управлінні та підвищують довіру громадян до публічних інституцій;

– фінансові механізми спрямовані на забезпечення прозорості у використанні державних коштів, контролю за доходами і витратами посадовців, а також мінімізацію можливостей для фінансових зловживань. Їх впровадження дозволяє знизити ризики корупції в бюджетних процесах, державних закупівлях і фінансових операціях;

– інформаційні механізми спрямовані на забезпечення прозорості, доступу до інформації та підвищення обізнаності громадян щодо проблеми корупції. Вони включають використання сучасних технологій і платформ для обміну даними, моніторингу та контролю, що дозволяє знизити корупційні ризики і підвищити довіру до органів влади;

– судово-правові механізми є основою системи правосуддя, яка забезпечує боротьбу з корупцією шляхом застосування правових норм та процедур. Вони включають в себе ефективне розслідування, судове розгляд справ, притягнення до відповідальності корупціонерів, а також забезпечення прав і свобод громадян.

Корупція у системі вищої освіти є серйозною проблемою, яка підриває якість освіти, створює нерівність і завдає шкоди суспільству. Корупція в освіті призводить до зниження довіри до системи освіти, погіршення якості випускників і професійної компетенції, а також посилює соціальну нерівність.

Корупцією є негативним соціально-правовим явищем, притаманне будь-якій державі, зміст якого полягає у протиправному використанні визначеними

законодавством суб'єктами свого службового становища для отримання неправомірної вигоди для себе чи для третіх осіб або у схильності зазначених. Основні ознаки корупції зображені на рис. 1.5

Рис. 1.5 Ознаки корупції в системі вищої освіти [52; 53]

Аналізуючи рис. 1.5 було виявлено самі поширені прояви корупції в системі вищої освіти, охарактеризуємо кожен з них детальніше:

- отримання грошової чи іншої неправомірної винагороди за успішне складання іспитів чи заліків, або зарахування до навчального закладу;
- продаж освітніх документів, а саме видача дипломів, сертифікатів чи атестатів без реального навчання або складання іспитів;
- комерціалізація освітніх послуг, тобто примусове «добровільне» залучення коштів на «благодійні внески», додаткові платні курси, які фактично є умовою для успішного навчання;
- порушення при державних закупівлях та зловживання під час закупівлі обладнання, підручників чи ремонтів за кошти освітніх бюджетів;

- порушення прозорості під час конкурсів та тендерів, а саме непрозоре проведення конкурсів на здобуття стипендій, грантів чи інших форм підтримки студентів і викладачів;
- підробка документів та фальсифікація кадемичних результатів, сертифікатів зовнішнього незалежного оцінювання, документів про професійну кваліфікацію
- толерування "тіньових" практик, відсутність або ігнорування дисциплінарної відповідальності за порушення серед викладачів та адміністрації та прикривання хабарництва з боку студентів чи викладачів.
- непрозорість процедур прийому до навчальних закладів, розподілу бюджетних місць, призначення стипендій [52; 53].

Механізми державного регулювання корупції в системі вищої освіти повинні включати комплексний підхід, що поєднує законодавчі ініціативи, електронізацію процесів, створення спеціалізованих органів контролю, підвищення обізнаності та ефективного застосування санкцій. Лише за умови системного підходу до боротьби з корупцією можна забезпечити реальні зміни та покращити якість освіти в країні [54].

Досить складно витравити з свідомості громадян толерантність до корупції. Поки одні вирішують свої нагальні проблеми, інші збагачуються чи іншим чином задовольняють свої потреби, усі ми живемо з наслідками корупції, які є досить вагомими і часто непередбачуваними. Зниження якості освіти несе згубний вплив на знання та навички студентів та не відповідають вимогам, що підриває довіру до системи вищої освіти [59].

Суспільство не вірить у прозорість і справедливість освітньої системи, а соціальна нерівність створює перевагу для більш забезпечених верств населення. Ознаки корупції в освіті вказують на порушення етичних та правових норм. Виявлення та усунення таких проявів є важливим завданням для забезпечення справедливості, рівності та високої якості освіти [60].

Висновки до розділу 1

Підсумовуючи теоретичні основи дослідження корупції як соціального явища було визначено сутність поняття корупції дає можливість визначити що це є сукупність показників, які визначають неправомірні дії особи для власного збагачення, отримання фінансової вигоди чи задоволення власних інтересів.

Було визначено, що корупція – це зловживання державною посадою з метою отримання приватної вигоди. Державною посадою зловживають з метою приватної вигоди, коли чиновник приймає чи вимагає хабар. Нею також зловживають, коли приватні агенти активно пропонують хабарі, щоб обійти державну політику та процеси для отримання конкурентних переваг і прибутку.

В Україні питання корупції є особливо актуальним через виклики, пов'язані з реформами і побудовою прозорої системи державного управління. Ключовим механізмом регулювання корупції в Україні зокрема в сфері освіти є законодавча база. Державне регулювання корупції спрямоване на мінімізацію її проявів у суспільстві та забезпечення прозорості, підзвітності та ефективності діяльності органів влади. Регулювання корупції є важливим аспектом забезпечення прозорості, справедливості та ефективності у діяльності як державних установ так і приватних інституцій. У світі застосовуються різноманітні механізми, які спрямовані на боротьбу з корупцією та запобігання її поширенню. Аналіз теоретичної бази, окресленої у вітчизняному законодавстві щодо запобігання корупції, та дослідження механізмів її мінімізації на загальнодержавному й локальному рівнях, не зважаючи на їхню прогресивність, - все ж не дає змогу констатувати про позитивні зрушення у сфері запобігання корупції в органах публічної влади. Враховуючи зазначене, актуальним залишається проблематика пошуку оптимальних шляхів удосконалення механізмів запобігання корупції в системі вищої освіти.

РОЗДІЛ 2

РОЗВИТОК ТА ШЛЯХИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

2.1. Корупційні ризики в системі вищої освіти

Вища освіта є невід'ємною частиною розвитку суспільства. Чим вищий соціально-економічний, культурний, політичний рівень розвитку держави – тим вищі будуть вимоги до організації та реалізації освітнього процесу. Соціальна нестабільність, хаотичність реформ, незадовільна ситуація в усіх сферах життєдіяльності суспільства стають причиною зниження результатів освіти та формують умови для розвитку корупції [61; 62].

Проблема корупції в освіті є серйозним викликом у багатьох країнах світу, адже вона має серйозні наслідки для суспільства. Вона може призводити до втрати довіри до освітньої системи, зниження якості освіти та нерівності в доступі до неї. Крім того, корупція може стати перешкодою для розвитку інновацій та наукових досліджень, що мають важливе значення для економічного поступу та підвищення конкурентоспроможності країни.

Якісне надання освітніх послуг має важливе значення для процвітання та розширення прав і можливостей суспільства, вона є ключем до рівності й розвитку. У випадку коли корупція проникає у сферу освіти, вона руйнує можливості сприяти досягненню поставлених цілей. Корупція в системі вищої освіти може мати далекосяжні наслідки для суспільства, так як вона робить знання непотрібними, призводить до хибного застосування людських навичок в економіці, посилює соціальну нерівність і плекає ще більшу корупцію [62].

Причини корупції є досить різноманітними й залежать від контексту, отже, певні чинники, що мають особливе значення для галузі освіти, розглядаються тут у пріоритетному порядку. Корупційні ризики, які мають місце у системі вищої освіти України, повинні підлягати постійному моніторингу та виявленню причин їх виникнення [61].

Тільки проведення прозорого аналізу корупційних ризиків та уживання адекватних запобіжних заходів, серед яких є внесення змін до системи управління ЗВО, зможе дати результат – упередити корупційні діяння. Мінімізація корупційних ризиків у системі вищої освіти потребує реалізації системної комплексної роботи, заснованої на просвітницькій роботі, нормативно-правових, психологічних, етичних, моральних і ціннісних підходах, які враховують ресурсний (людський, трудовий, фінансовий), економічний і соціальний аспекти, що сприятиме успішній співпраці українських закладів вищої освіти з європейськими та світовими освітніми інституціями та науковими товариствами. На рис. 2.1 наведено види інформаційних джерел даних про корупційні ризики в системі вищої освіти.

Рис. 2.1 Види інформаційних джерел даних про корупційні ризики в системі вищої освіти [8; 9; 10]

Аналізуючи рис. 2.1 можна зробити висновок, що зазначені джерела є базою для моніторингу, аналізу та розробки стратегій боротьби з корупцією.

Вони надають можливість отримувати актуальну інформацію та брати участь у антикорупційних ініціативах, надамо характеристику кожному з них:

- національне агентство з питань запобігання корупції – відповідає за розробку та впровадження антикорупційних програм в Україні та публікує звітність про корупційні ризики, рекомендації для органів влади, аналіз антикорупційної політики;

- єдиний державний реєстр декларацій, звіти з оцінки корупційних ризиків, освітній портал, а також в свою чергу надає доступ до декларацій державних службовців, допомагаючи ідентифікувати конфлікти інтересів і невідповідності в майновому стані;

- державна аудиторська служба України займається фінансовим моніторингом діяльності державних органів та аналізом використання бюджетних коштів та публікує результати перевірок у відкритому доступі;

- прозорого дана платформа для прозорих державних закупівель, яка дозволяє моніторити витрати державних коштів за допомогою аналізу тендерів, виявлення маніпуляцій і корупційних схем;

- портал відкритих даних України – це державна онлайн-платформа, яка забезпечує доступ до публічної інформації у форматі відкритих даних. Мета порталу – підвищення прозорості роботи органів влади, сприяння громадському контролю та вдосконалення управлінських процесів через використання даних;

- освітній ресурс для аналізу корупційних ризиків – ресурс із рекомендаціями та інструментами для аналізу корупційних ризиків повинен забезпечувати доступ до практичних матеріалів, методик оцінювання, прикладів з реального життя та цифрових інструментів, що допомагають ідентифікувати, аналізувати й мінімізувати корупційні ризики в різних сферах, зокрема в освіті;

- громадські організації та ініціативи відіграють важливу роль у запобіганні корупції, контролі за діяльністю органів влади та освіти, а також підвищенні обізнаності громадян про негативні наслідки корупції. Вони

сприяють прозорості, доброчесності та впровадженню антикорупційних стандартів;

– журналістські розслідування є одним із ключових механізмів виявлення корупції, незаконної діяльності посадовців, зловживань владою та інших суспільно небезпечних дій. Вони базуються на глибокому аналізі даних, свідченнях, документах і націлені на підвищення обізнаності громадян, а також ініціювання правових або суспільних змін;

– публічні бази даних і платформи моніторингу – це онлайн-інструменти, які забезпечують відкритий доступ до інформації про діяльність державних органів, закупівлі, фінанси, майно та інші сфери, що можуть бути вразливими до корупції. Вони допомагають громадянам, журналістам, активістам і організаціям проводити аналіз і контролювати прозорість державних процесів [11].

Процес ідентифікації корупційних ризиків у системі державного управління повинен бути обумовлений використанням інформаційної основи про систему управління державної інституції, її власні та делеговані функції і повноваження [12].

Водночас під джерелами отримання такої інформації експертами розглядаються абсолютно різні варіанти її походження. Отже, вважаємо за можливе в нашій державі використовувати всі запропоновані міжнародними експертами інформаційні основи для якісного виявлення та аналізу корупційних ризиків у системі державного управління України.

Оцінка корупційних ризиків у системі вищої освіти є важливим завданням, оскільки від її успішного виконання залежить забезпечення прозорості, чесності та ефективності роботи освітніх установ. Оцінка корупційних ризиків у системі вищої освіти має вирішальне значення для підтримки прозорості та підзвітності. Декілька факторів можуть сприяти корупційним ризикам у цій ситуації, наприклад, відсутність нагляду, кумівство, хабарництво та конфлікт інтересів [13].

Для ефективної оцінки ризиків важливо впровадити жорсткі антикорупційні заходи, встановити чіткі керівні принципи та кодекси поведінки, сприяти захисту викривачів та підвищувати прозорість у процесах прийняття рішень [16]. Співпраця між державними установами, навчальними закладами та організаціями громадянського суспільства також є ключовою для боротьби з корупцією у вищій освіті. На рис. 2.2. детально наведено механізми корупційних ризиків в системі вищої освіти.

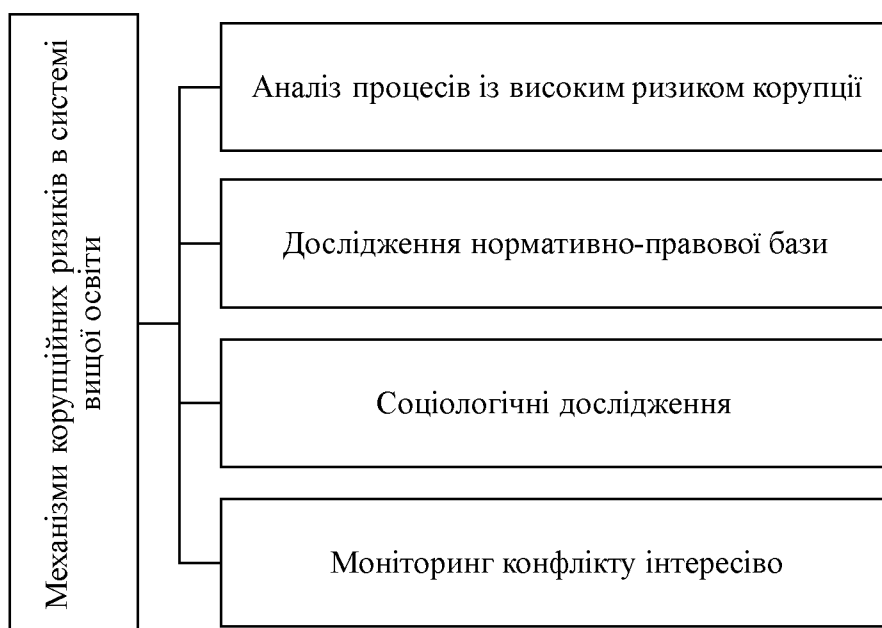

Рис. 2.2 Оцінка корупційних ризиків в системі вищої освіти [17]

Аналізуючи рис. 2.2 наведено механізми корупційних ризиків в системі вищої освіти, проведемо деталізацію кожного:

– моніторинг конфлікту інтересів – це процес виявлення, аналізу та управління ситуаціями, коли особисті, фінансові або інші інтереси посадових осіб чи учасників організації можуть впливати на прийняття рішень, що суперечать інтересам установи або суспільства. У контексті освіти цей моніторинг є важливим інструментом для забезпечення доброчесності, прозорості та ефективності управління;

– аналіз процесів із високим ризиком корупції є важливим етапом у запобіганні зловживанням у різних сферах, включаючи освіту. Цей процес включає виявлення, оцінку та впровадження заходів контролю за процедурами, де найчастіше виникають корупційні ризики. Особливу увагу приділяють процесам, що передбачають прийняття рішень, розподіл ресурсів або взаємодію із зовнішніми стейкхолдерами;

– дослідження нормативно-правової бази є ключовим етапом в аналізі корупційних ризиків і побудові ефективних антикорупційних стратегій. У сфері освіти цей процес включає аналіз чинних законів, підзаконних актів, внутрішніх документів навчальних закладів і міжнародних стандартів для виявлення прогалин, суперечностей і потенційних факторів, що сприяють корупції;

– соціологічні дослідження є потужним інструментом для оцінки корупційних ризиків у системі освіти. Вони дозволяють виявити реальні настрої, досвід та сприйняття учасників освітнього процесу (студентів, викладачів, адміністративного персоналу та батьків) щодо корупції. Результати таких досліджень дають змогу розробити більш ефективні стратегії запобігання корупції [18].

Система органів, що здійснюють антикорупційну політику, є комплексом інституцій на національному рівні, спрямованих на запобігання, виявлення та боротьбу з корупцією. У більшості країн така система включає спеціалізовані антикорупційні органи, правоохоронні структури, суди та громадські організації, які співпрацюють для досягнення цієї мети.

Система органів, що здійснюють антикорупційну політику, зазвичай включає спеціалізовані державні установи, такі як антикорупційні комісії, правоохоронні органи, органи аудиту та спеціальні антикорупційні підрозділи в різних структурах. Ці органи працюють разом для розслідування, переслідування та запобігання корупції в системі вищої освіти. На рис. 2.3. показано, схематично систему органів, що здійснюють антикорупційну політику в сфері вищої освіти.

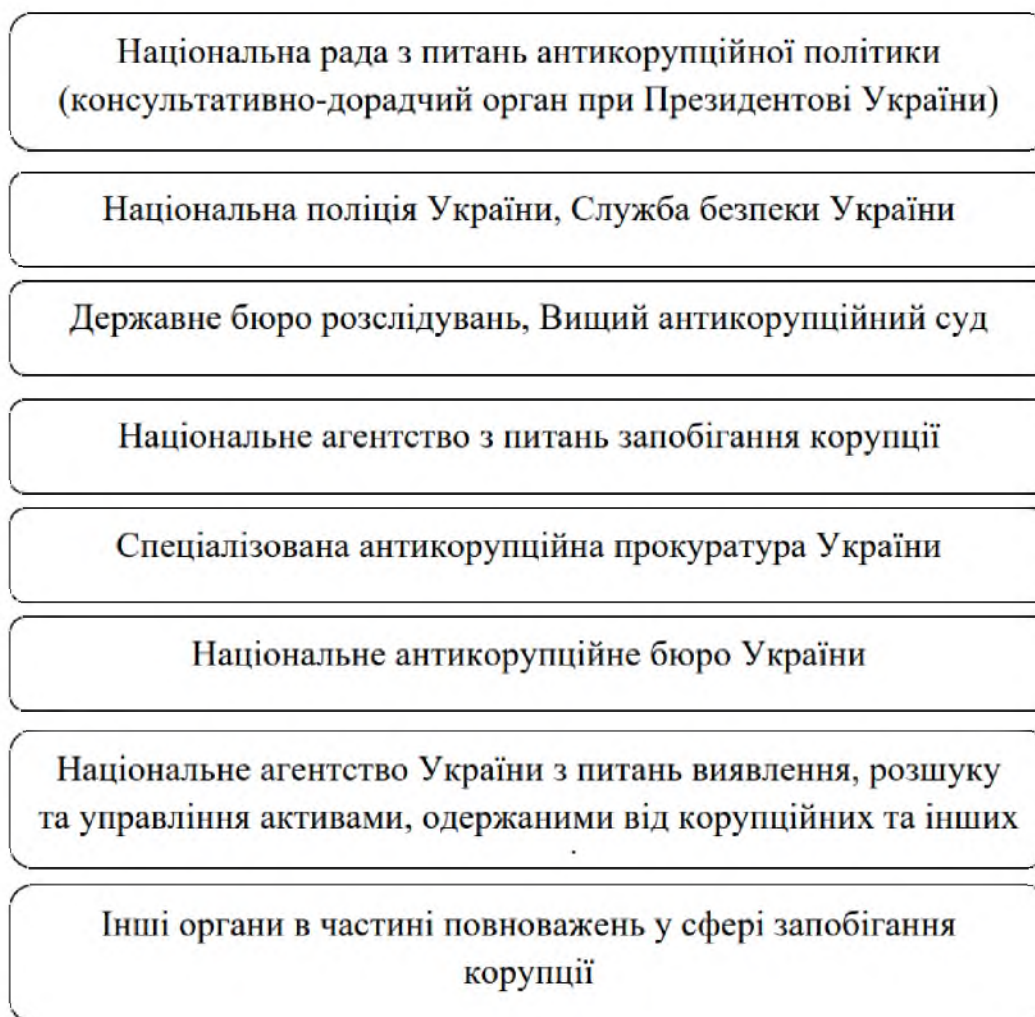

Рис. 2.3 Система органів, що здійснюють антикорупційну політику [19]

Аналізуючи рис. 2.3 було проведено аналіз системи органів, які здійснюють антикорупційну політику в системі вищої освіти за допомогою діяльності спеціалізованих механізмів, спрямованих на забезпечення прозорості та підзвітності освітнього процесу. Ці органи співпрацюють з вищими навчальними закладами, громадськістю та міжнародними партнерами для попередження та виявлення корупційних проявів.

Антикорупційна політика держави потребує чіткої організації та координації між органами влади, які мають відповідні повноваження. У багатьох країнах, включаючи Україну, система органів, що здійснюють

антикорупційну політику, складається з кількох ключових установ, кожна з яких виконує свою роль.

2.2. Дослідження корупційних процесів в системі вищої освіти

Після ратифікації Україною Конвенції ООН проти корупції, Цивільної конвенції про боротьбу з корупцією та Кримінальної конвенції про боротьбу з корупцією в Україні почався процес запровадження антикорупційного законодавства та створення системи спеціалізованих антикорупційних органів, відповідальних за різні аспекти формування та реалізації державної антикорупційної політики, включаючи боротьбу з корупцією. З прийняттям Закону України «Про запобігання корупції» провідну роль у системі антикорупційних органів відведено [25; 46; 47].

Національному агентству з питань запобігання корупції, як координаційному центру антикорупційної політики в державі та органу з превентивними антикорупційними функціями. Національне агентство як центральний орган виконавчої влади зі спеціальним статусом забезпечує формування та реалізацію державної антикорупційної політики і є відповідальним перед Верховною Радою України та підконтрольним і підзвітним Кабінету Міністрів України.

Спеціальний статус Національного агентства, як колегіального органу, до керівного складу якого входять п'ять членів, обумовлений необхідністю забезпечення його від впливу та втручання в його діяльність.

Це досягається завдяки таким складовим: особливим порядком відбору, призначення та припинення повноважень членів Національного агентства особливим, встановленим законом порядком фінансування та матеріально-технічного забезпечення Національного агентства належними умовами оплати праці членів і службовців апарату Національного агентства прозорістю його діяльності.

Після дослідження статистики корупційних проявів в різних сферах життєдіяльності України було проведено порівняння ситуацій, які спостерігається в закладах освіти та основні корупційні дії пов'язані з: примусовими благодійними внесками, примусовими подарунками викладачам, вчителям, примусове придбання підручників, додаткові неофіційні платежі, використання особистих зв'язків та знайомств рисунок 2.4

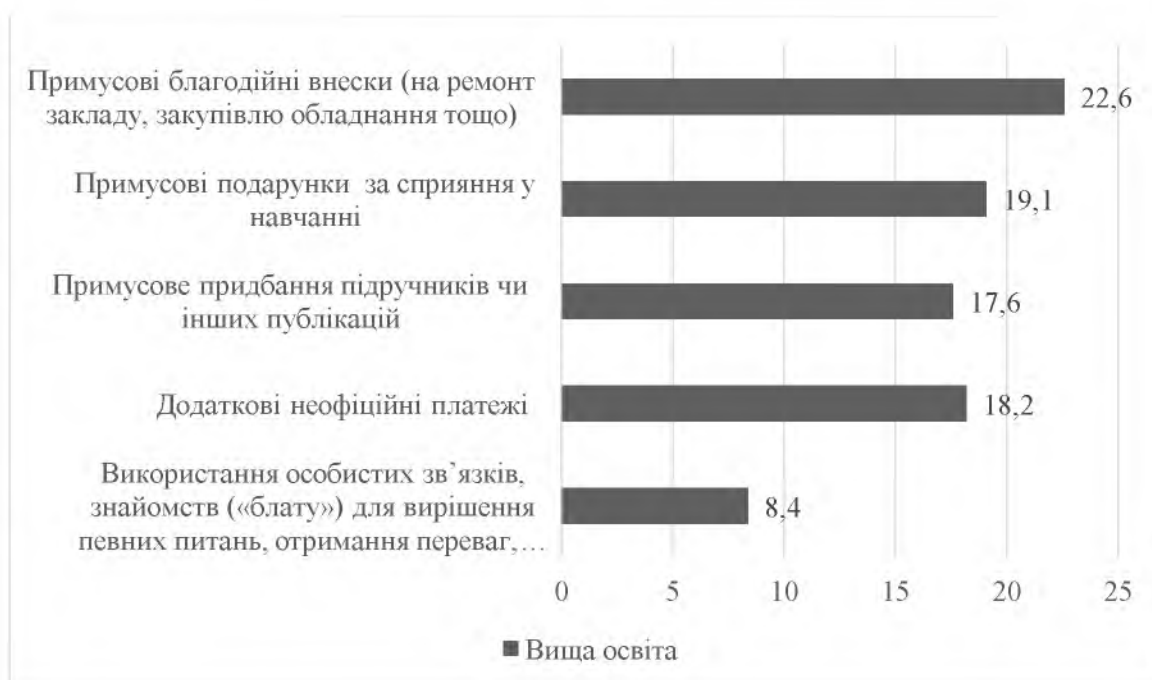

Рис. 2.4 Корупційні прояви у закладах вищої освіти у 2023 році, %

Джерело: складено автором за даними [46; 47]

Аналізуючи рис. 2.4 було виявлено, що в 2023 році найбільша кількість корупційних проявів у закладах вищої освіти пов'язані з примусовими благодійними внесками на ремонт закладу, що становить – 22,6 %.

Найменші корупційні дії пов'язані з використанням особистих зв'язків, знайомств «блату» для вирішення певних питань, отримання переваг, більш високих оцінок, відповіді на контрольні чи іспити, даний показник становить 8,4 %.

Ефективна співпраця між антикорупційними органами, університетами та громадськістю сприяє зменшенню корупційних ризиків і підвищенню якості вищої освіти в Україні.

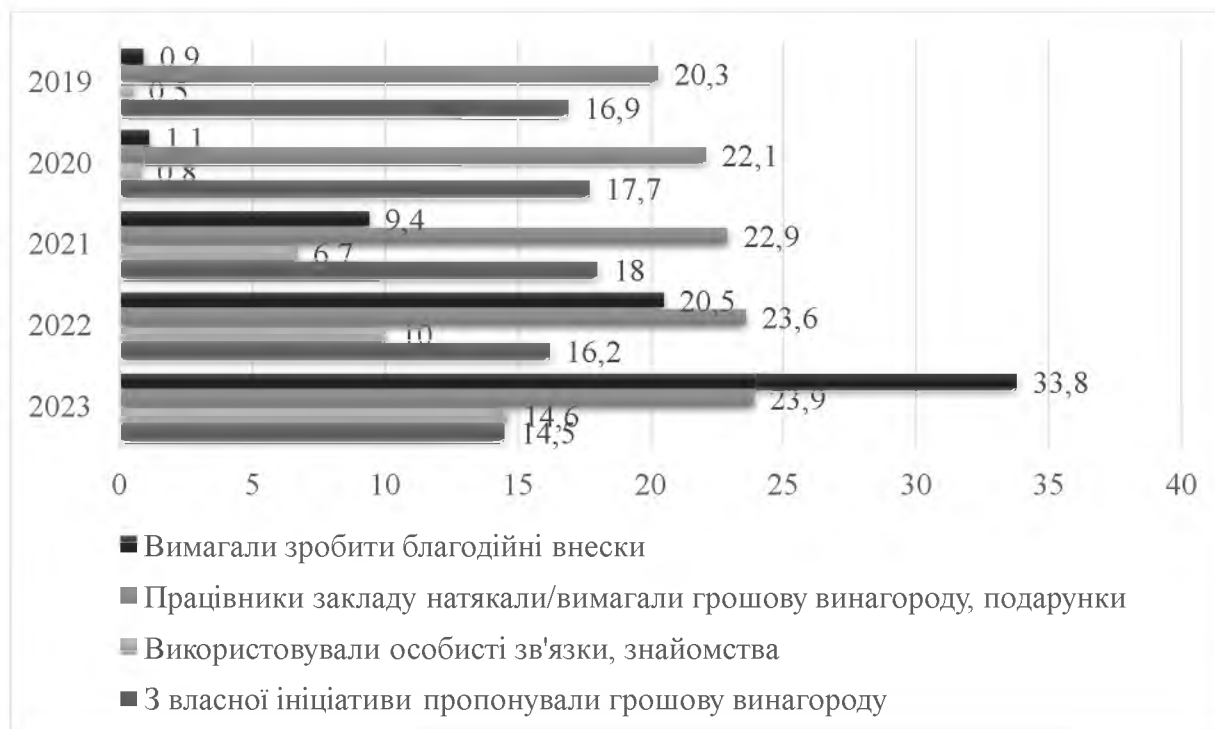

Рис. 2.5. Рівень корупції в державних закладах освіти протягом 2019-2023 років, %

Джерело: складено автором за даними [46; 47]

Як видно з рисунку 2.5 найбільший ризик корупційних проявів у державних закладах освіти з якими зіштовхувалися протягом 2019 - 2023 років є вимагання працівниками зробити благодійні внески, у 2023 році даний показник склав 33,8%.

На другому місці корупційні прояви пов'язана з тим, що працівники освітнього закладу натякали чи вимагали грошову винагороду, подарунки, послуги та інші неофіційні витрати – у 2023 році 23,9 %, у 2022 році 23,6 %, у 2021 році 22,9 %, у 2020 році 22,1 %, а у 2019 році показник знизився та становив – 20,3.

Окремо доцільно виділити результати опитування серед підприємців. Майже третина бізнесменів відразу ладні дати хабар задля швидкого та делікатного розв'язання проблеми. Значно менша кількість громадян відмовляться платити посадовцям для вирішення первних справ.

Є також ті, що ладні відстоювати свої права і не платити задля отримання певного блага шляхом надання хабарачи іншого блага, публічно заявляючи про злочинні дії та вимагаючи заслуженого покарання чиновника.

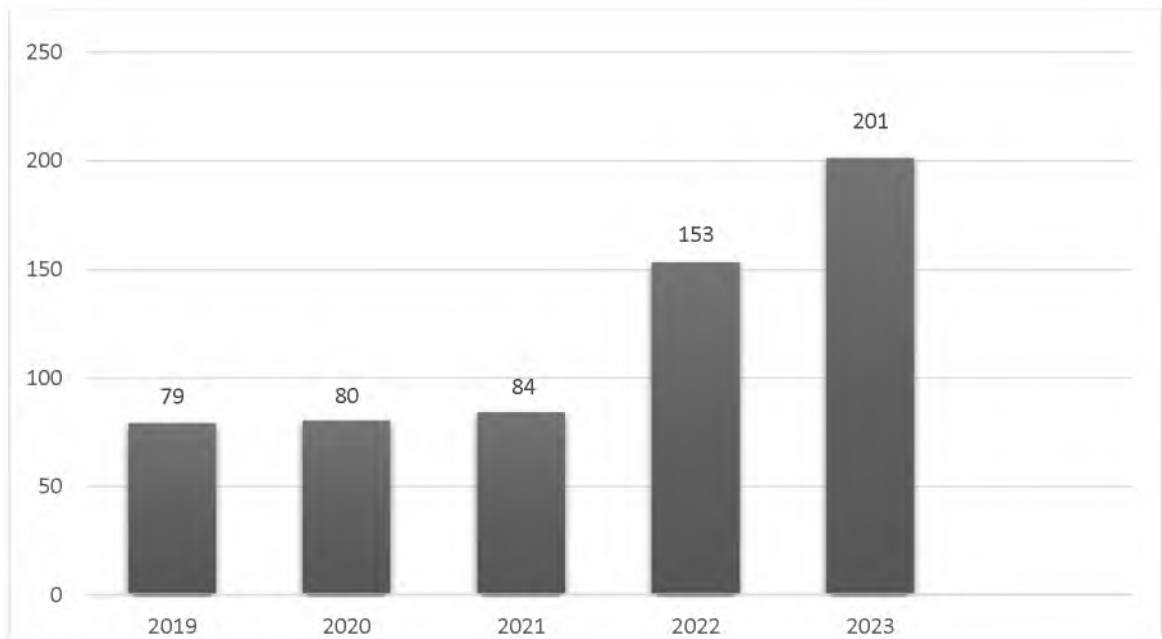

Рис. 2.6. Динаміка повідомлення про підозру у порушенні корупційного законодавства протягом 2019-2023 років.

Джерело: складено автором за даними [46; 47]

Аналізуючи рис. 2.6. можна зробити висновок, що впродовж 2019-2023 рр. кількість повідомлень про підозру у порушенні корупційного законодавства зросло на 117 справ, зокрема кількість повідомлень у 2021 році становила – 84, а у 2023 році їх кількість помітно зростає та становить 201 справи.

Задля досягнення позитивних результатів та зниження чисельності корупційних випадків вбачається необхідність у ґрунтовому дослідженні

причин виникнення явищ, детальний аналіз стану розробленості проблеми та досконале втілення методик на законодавчому рівні. Сучасна державна правова політика має відображати реальний стан корупції у країні та чітко визначити вектори, направленні на мінімізацію негативного впливу корупції на, перш за все, державний апарат та суспільство в цілому. Розв'язання проблеми корупції є одним із пріоритетів для українського суспільства на сьогоднішньому етапі розвитку держави [15].

Протягом 2021-2023 років Національне бюро разом з правоохоронними органами та антикорупційним судом реалізували значну кількість кримінальних впровадження та судових розслідувань, отож на рис. 2.7. проаналізована динаміка судових розслідувань, що пов'язані з корупційними правопорушеннями в системі вищої освіти.

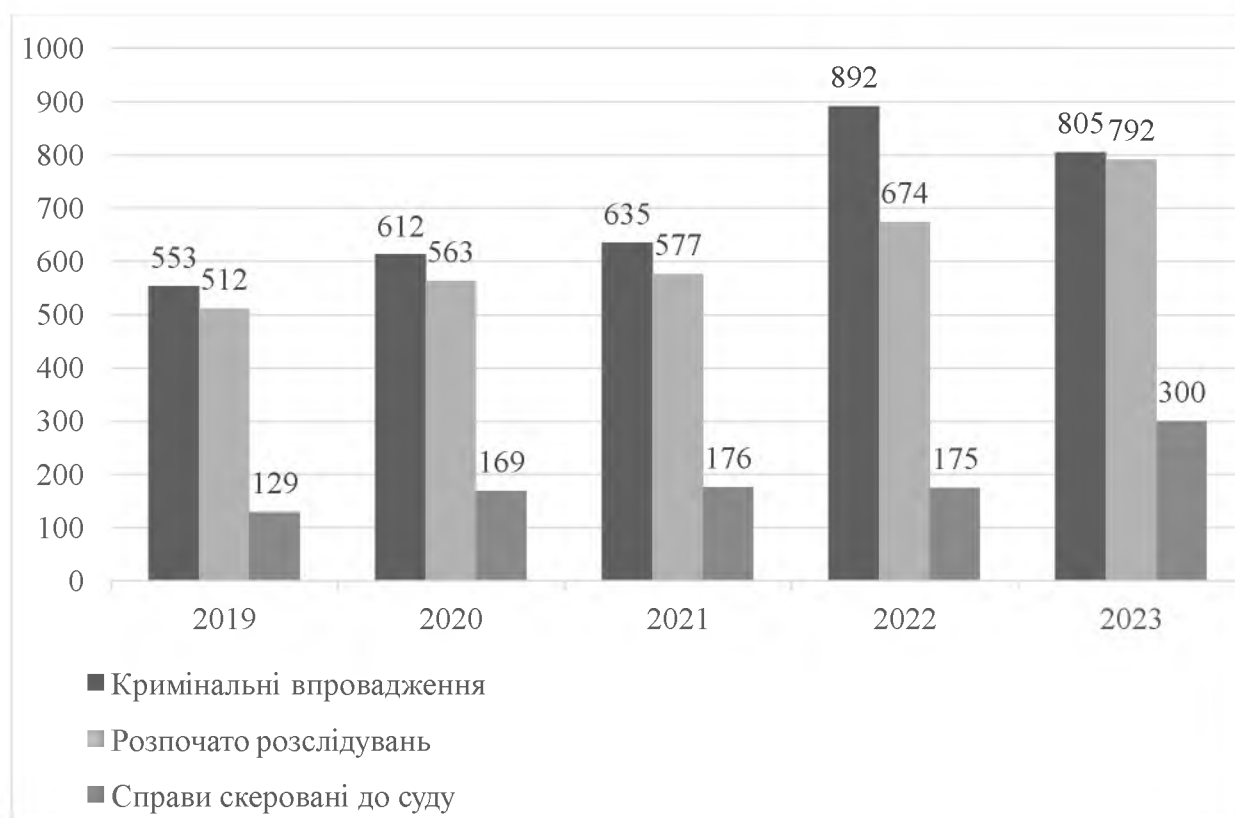

Рис. 2.7. Динаміка судових розслідувань протягом 2019-2023

Джерело: складено автором за даними [46; 47]

Провівши дослідження корупційних правопорушень в системі вищої освіти Рис.2.7. було проаналізовану динаміка судових розслідувань протягом 2019-2023 років. Як показують дослідження, протягом 2019-2023 років: кримінальні впровадження пов'язаних з корупційними правопорушеннями зросли на 170 справ, кількість розпочатих судових розслідувань зросли на 215, а справи скерованих до суду збільшилися на 124 одиниці.

Результати аналізу стану корупції в Україні, ефективності антикорупційної політики попередніх періодів, міжнародних стандартів та найкращих світових практик у сфері запобігання та протидії корупції дали змогу сформулювати такі основні принципи антикорупційної політики, що показані на рис. 2.8

Рис. 2.8 Принципи антикорупційної політики в системі вищої освіти [42;

Принципи антикорупційної політики в системі вищої освіти, що зображені на рис. 2.8 спрямовані на боротьбу з корупційними проявами та формування прозорої, підзвітної й ефективного освітнього середовища. Основні принципи, що становлять основу антикорупційної політики у вищій освіті, включають прозорість, яка є одним з основних принципів, що забезпечують відкритість в усіх аспектах освітнього процесу, таких як прийом студентів, розподіл бюджетних коштів, надання освітніх послуг.

Висновки до розділу 2

Отже, виходячи з вище сказаного, можна зробити висновок, що якісне надання освітніх послуг має важливе значення для процвітання та розширення прав і можливостей суспільства, вона є ключем до рівності й розвитку. У випадку коли корупція проникає у сферу освіти, вона руйнує можливості сприяти досягненню поставлених цілей. Корупція в системі вищої освіти може мати далекосяжні наслідки для суспільства, так як вона робить знання непотрібними, призводить до хибного застосування людських навичок в економіці, посилює соціальну нерівність і плекає ще більшу корупцію. Було проаналізовано динаміка судових розслідувань протягом 2019-2023 років. Як показують дослідження, протягом 2019-2023 років кримінальні впровадження пов'язаних з корупційними правопорушеннями зросли на 170 справ, кількість розпочатих судових розслідувань зросли на 215, а справи скерованих до суду збільшилися на 124 одиниці. , що впродовж 2021-2023 рр. Кількість повідомлень про підозру у порушенні корупційного законодавства зросло на 117 справ, зокрема кількість повідомлень у 2021 році становила – 84, а у 2023 році їх кількість помітно зросла та становить 201 справи.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ ПРОТИДІЇ КОРУПЦІЇ В СИСТЕМІ ВИЩОЇ ОСВІТИ

3.1. Механізм запобігання та протидії корупції

Заходи запобігання корупції – це комплекс дій, спрямованих на усунення умов і причин, які сприяють виникненню корупційних проявів. Вони охоплюють організаційні, правові, соціальні та технічні інструменти, які сприяють мінімізації ризиків корупції на всіх рівнях управління.

Таблиця 3.1

Механізми запобігання та протидії корупції на 2025-2029 рр.

Напрямок	Заходи	Очікувані результати
Запобігання корупції	1. Розробка та впровадження антикорупційних політик; 2. Діджиталізація процесів; 3. Посилення прозорості та підзвітності.	1. Зменшення рівня корупції; 2. Підвищення довіри до державних інституцій; 3. Покращення якості освітніх послуг; 4. Системна сталість антикорупційних реформ.
Виявлення корупції	1. Контроль за вступними кампаніями; 2. Прозорість процесу тестування; 3. Аудит фінансових операцій у закладах освіти 4. Перевірка цільового використання коштів; 5. Моніторинг академічної доброчесності; 6. Анонімні платформи для скарг; 7. Громадські аудити;	1. Формування етичної культури та підвищення правової обізнаності громадян. 2. Зменшення нерівності в доступі до державних благ і послуг. 3. Поліпшення якості життя населення через ефективніше управління ресурсами.
Боротьба з корупцією	1. Запровадження цифрових сервісів для отримання державних послуг без контакту з чиновниками; 2. Проведення тренінгів щодо антикорупційної культури; 3. Моніторинг діяльності освітніх закладів і розслідування корупційних схем.	1. Зменшення рівня корупції; 2. Спрощення процесів повернення корупціонерів і викрадених активів з-за кордону; 3. Суворе покарання за корупційні злочини, незалежно від статусу винного.

Аналізуючи табл 3.1 механізми запобігання та протидії корупції було виявлено, що боротьба з корупцією вимагає системного підходу, політичної волі та активної участі всіх верств суспільства.

Розглянемо детально запропоновані напрями та заходи протидії корупції:

– розробка та впровадження антикорупційних політик це ключовий етап у створенні ефективної системи запобігання та боротьби з корупцією. Такі політики мають базуватися на глибокому аналізі корупційних ризиків, міжнародному досвіді та бути інтегрованими в усі аспекти державного управління та суспільного життя;

– діджиталізація процесів відіграє ключову роль в сучасній антикорупційній стратегії, яка спрямована на автоматизацію, прозорість і підвищення ефективності управління, мінімізацію людського фактору та створення інструментів для контролю. Завдяки впровадженню цифрових технологій значно знижуються корупційні ризики в системі вищої освіти, забезпечується доступність інформації та спрощується взаємодія із громадянами;

– контроль за вступними кампаніями виступає важливим аспектом боротьби з корупцією в вищій освіті, який спрямований на забезпечення прозорості, справедливості та рівного доступу до вищої освіти для всіх абітурієнтів. Жорсткий контроль за процесом перевірки творчих конкурсів, співбесід та додаткових іспитів дозволить мінімізувати можливості для зловживань, фальсифікацій та протекціонізму під час вступу до навчальних закладів;

– моніторинг академічної доброчесності – це комплекс заходів, спрямованих на забезпечення дотримання етичних норм і стандартів у сфері освіти та науки. Метою його запровадження є запобігання плагіату, шахрайству, фальсифікаціям та іншим порушенням, які підривають якість освіти та наукової діяльності;

– анонімні платформи для скарг є важливим механізмом боротьби з корупцією, не доброчесністю та іншими порушеннями в різних сферах діяльності. Даний механізм дозволяє громадянам, працівникам та студентам повідомляти про неправомірні дії без ризику бути ідентифікованими, що

сприяє підвищенню прозорості та відповідальності. Після подачі скарги чи відгуку користувач може отримати результат розгляду скарги, якщо це передбачено платформою, через унікальний ідентифікатор;

– запровадження цифрових сервісів для отримання державних послуг без контакту з чиновниками – це важливий крок до підвищення прозорості, ефективності та доступності державних послуг. Такий підхід мінімізує корупційні ризики, усуває суб'єктивність у прийнятті рішень і полегшує взаємодію громадян з державними установами.

– проведення тренінгів щодо антикорупційної культури – це важливий інструмент у формуванні етичних цінностей та обізнаності щодо запобігання корупції. Такі тренінги спрямовані на підвищення розуміння корупційних ризиків, розвиток навичок протидії корупції та популяризацію принципів прозорості й доброчесності.

Головними перевагами цифрових сервісів є відсутність особистого контакту між громадянами та чиновниками виключає можливість вимагання хабарів, оформлення документів до прикладу на вступ займає менше часу завдяки автоматизації процесів, всі дії фіксуються у системі, що дозволяє контролювати процес, та зменшення паперової роботи та перевантаження персоналу.

Механізм запобігання та протидії корупції включає комплекс заходів, спрямованих на мінімізацію умов для корупції, виявлення та покарання порушників, а також формування культури доброчесності в суспільстві. Цей механізм охоплює законодавчу, адміністративну, організаційну та освітню складові.

Тренінги з антикорупційної культури є інвестицією у суспільство, яке прагне прозорості, чесності та розвитку. Вони допомагають закладати основу для створення середовища, де корупція не має місця.

Отож на рис. 3.2. зображені ключові аспекти проведення тренінгу з метою підвищення обізнаності всіх учасників освітнього процесу в системі антикорупційної діяльності.

Таблиця 3.2.

Рекомендовані механізми для створення тренінгу з антикорупційної культури для закладів вищої освіти на 2025-2029 рр.

Мета тренінгів з антикорупційної культури	Інструменти та ресурси для тренінгів	Результати, які очікуються після тренінгів
<p>1. Ознайомлення учасників із видами корупції, її наслідками та способами запобігання.</p> <p>2. Формування здатності ідентифікувати корупційні ризики та уникати їх.</p> <p>3. Підвищення усвідомленості про важливість академічної та професійної доброчесності.</p> <p>4. Навчання реагувати на корупційні виклики та використовувати інструменти для їх подолання.</p>	<p>1. Розгляд реальних прикладів корупційних ситуацій.</p> <p>2. Обговорення рішень і шляхів подолання таких ситуацій.</p> <p>3. Розробка особистих стратегій доброчесності</p> <p>4. Робота в групах, обговорення кейсів, моделювання ситуацій.</p> <p>5. Самостійне опрацювання матеріалів з подальшою перевіркою знань.</p>	<p>1. Учасники розумітимуть законодавчі та практичні аспекти антикорупційної політики.</p> <p>2. Формування принципів доброчесності та етичної відповідальності.</p> <p>3. Покращення здатності розпізнавати та запобігати корупційним проявам.</p> <p>4. Участь у тренінгах демонструє відкритість і готовність до змін у організаціях.</p>

Аналізуючи таблицю 3.2. доцільно виокреми, що для успішного створення та реалізації тренінгу необхідно визначити цільову аудиторію. Це допомагає адаптувати зміст та формат заходу до потреб учасників і забезпечити досягнення бажаних результатів.

Наступним кроком виступає правильно сформована структура тренінгу, яка охоплює теоретичні, практичні та інтерактивні елементи. Головна мета – сформувати в учасників глибоке розуміння щодо корупції в системі вищої освіти та її запобігання, а також надати інструменти для застосування знань у реальному житті.

Ефективність тренінгу з антикорупційної культури значною мірою залежить від правильно підібраних методів проведення. Інтерактивні, практичні та залучаючі методи допомагають учасникам краще засвоїти інформацію та відпрацювати навички у реальних ситуаціях.

Серед основних методів подачі інформації під час проведення тренінгу можна виокремити наступні рис. 3.1.

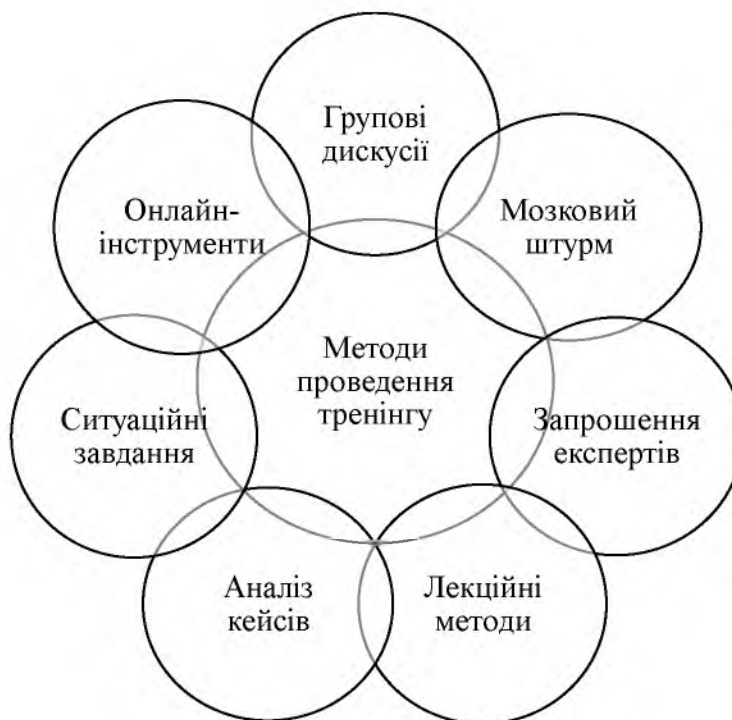

Рис. 3.1. Рекомендовані методи проведення тренінгу на 2025-2029 рр.

Використання запропонованих методів дозволять зробити тренінг інтерактивним, максимально залучити учасників, надати практичні і корисні рекомендації для ознайомлення з основними поняттями (корупція, етичні стандарти, законодавча база).

Одним із ефективних методів, який дозволяє учасникам опрацювати реальні або змодельовані ситуації, пов'язані з корупцією, і знайти практичні шляхи їх вирішення це аналіз кейсів. Цей метод допомагає краще зрозуміти динаміку корупційних ризиків, навчити учасників розпізнавати корупційні ризики у професійній діяльності, ухвалювати етичні та юридично правильні рішення.

Досить дієвий метод сприйняття інформації є ситуаційні вправи – це інтерактивний метод, що дозволяє учасникам відчувати себе в реальних ситуаціях, пов'язаних із корупційними ризиками. Виконуючи різні ролі, учасники вчаться розпізнавати, уникати та ефективно реагувати на корупційні прояви.

Реформування вищої освіти на засадах академічної доброчесності є важливою складовою для побудови якісної, прозорої та конкурентоспроможної системи освіти. Впровадження принципів доброчесності допомагає забезпечити довіру до вищих навчальних закладів, підвищити якість знань та стимулювати розвиток науки і культури. Рекомендовані реформи в системі вищої освіти показані на рис. 3.2.

Рис. 3.2. Рекомендовані реформи в системі вищої освіти на 2025-2029 рр.

Аналізуючи рис. 3.2. можна зробити висновок, що основними напрямками удосконалення реформ в системі вищої освіти є:

- удосконалення нормативно-правової бази в системі вищої освіти, особливо у контексті академічної доброчесності, є фундаментальним кроком для забезпечення прозорості, етики та якості навчання й досліджень. Така реформа має забезпечити узгодженість між законодавством, етичними стандартами й практичним впровадженням цих норм в закладах освіти;

– інтеграція академічної доброчесності в освітній процес є одним із ключових завдань реформування освіти, що сприяє формуванню відповідального, критично мислячого та етичного суспільства. Це забезпечує чесність і прозорість у навчанні та дослідженнях, а також сприяє розвитку самостійності й поваги до інтелектуальної праці;

– цифровізація та технологічні рішення є важливими інструментами для вдосконалення освітнього процесу, підвищення прозорості та впровадження принципів академічної доброчесності. Використання сучасних технологій допомагає ефективно моніторити, аналізувати й оптимізувати освітні процеси, водночас забезпечуючи доступ до якісних навчальних матеріалів;

– забезпечення прозорості оцінювання є важливим аспектом побудови довіри до освітнього процесу, формування академічної доброчесності та створення справедливої системи взаємодії між студентами, викладачами й адміністрацією закладів освіти. Прозоре оцінювання дозволяє уникнути упередженості, мінімізує можливості для корупції та сприяє об'єктивному вимірюванню знань і навичок;

– створення культури доброчесності в освітньому середовищі є основою для формування відповідальних, етичних і свідомих громадян. Така культура сприяє підвищенню якості освіти, зміцнює довіру до освітніх інституцій та допомагає уникнути академічних порушень, таких як плагіат, шахрайство та фальсифікація даних;

– підвищення відповідальності викладачів та адміністрації є ключовим елементом у формуванні культури академічної доброчесності та забезпеченні високої якості освіти. Чітко визначена відповідальність цих груп сприяє створенню прозорого освітнього середовища, де всі учасники процесу орієнтовані на етику, чесність і професіоналізм;

– міжнародна співпраця є важливим компонентом розвитку освітніх систем, впровадження принципів академічної доброчесності та підвищення якості вищої освіти. Спільні ініціативи з міжнародними партнерами сприяють

інтеграції національних закладів освіти у світовий освітній простір, обміну найкращими практиками та доступу до новітніх наукових досягнень.

Міжнародна співпраця є стратегічним напрямом для підвищення конкурентоспроможності освіти в глобальному контексті, забезпечуючи її прозорість, етичність і сучасність.

Запровадивши комплекс реформ, спрямованих на виявлення та запобігання корупції, дозволить притягувати до відповідальності осіб, причетних до корупційних правопорушень. Вони охоплюють законодавчі, організаційні, освітні та технічні механізми.

3.2. Напрями удосконалення антикорупційної політики

Удосконалення антикорупційної політики є важливим завданням для побудови прозорого, відповідального та ефективного управління в державі. Ефективна антикорупційна політика повинна бути спрямована на зменшення корупційних ризиків, покращення інституційної спроможності та підвищення рівня довіри громадян до влади. Низькі темпи реалізації антикорупційної політики в Україні суттєво сповільнюють її економічне зростання.

Антикорупційна політика є важливим інструментом у боротьбі з корупцією, що підриває національну безпеку та стабільність держави. Її ефективність залежить від цілого ряду факторів, включаючи законодавчу базу, інституційні механізми, участь громадськості та міжнародну підтримку.

Насамперед ми виховуємо майбутнє нашої країни - молодих людей, які потім будуватимуть Україну доброчесною правовою державою, у якій буде комфортно жити. Саме тому підґрунтя доброчесності треба закладати вже у молоді роки.

В умовах воєнного часу потрібно продовжувати цю роботу, не зупинятися, бо корупція нікуди не зникає, а з'являються нові корупційні ризики, на які ми маємо реагувати. Уже зараз ми можемо прогнозувати, які виклики у нас з'являться після війни.

Інформаційно-телекомунікаційна система досудового розслідування eCase MS – це спеціалізована платформа, яка забезпечує автоматизацію процесів досудового розслідування кримінальних проваджень. Її розроблено з метою підвищення прозорості, ефективності та точності обробки даних. На рис. 3.3. зображено рекомендовану інформаційно-аналітичну систему для використання в закладах вищої освіти з метою автоматизації документообігу.

Рис. 3.3. Рекомендована інформаційно-аналітична система для використання в закладах вищої освіти на 2025-2029 рр.

Аналізуючи рис. 3.3. на якому зображено рекомендовано інформаційно-аналітична система для використання в закладах вищої освіти, кожен з аспектів даної платформи доцільно розглянути:

– автоматизація адміністративних процесів у сфері вищої освіти дозволяє значно підвищити ефективність управління, зменшити витрати часу і ресурсів, а також забезпечити прозорість і якість виконання завдань. Це

можна досягти завдяки впровадженню сучасних інформаційних систем і цифрових інструментів;

– аналіз і моніторинг діяльності – це системний процес збору, обробки та оцінки даних для оцінки ефективності роботи організації, виявлення проблемних зон і планування шляхів вдосконалення. У сфері вищої освіти ці процеси сприяють підвищенню якості освітніх послуг, управлінської діяльності та досягненню стратегічних цілей;

– інтеграція з іншими системами у сфері вищої освіти – це процес з'єднання інформаційних платформ, програмного забезпечення та баз даних для створення єдиного інформаційного простору. Це дозволяє оптимізувати роботу закладів освіти, полегшити обмін даними, покращити управлінські рішення та підвищити якість освітніх послуг;

– забезпечення безпеки даних у сфері вищої освіти є критичним аспектом, оскільки заклади зберігають і обробляють велику кількість конфіденційної інформації: дані студентів, викладачів, фінансові записи, наукові дослідження тощо. Належний захист цих даних допомагає запобігти їх втраті, викраденню, несанкціонованому доступу та забезпечує відповідність нормативним вимогам.

Впровадження таких систем, як eCase MS, є частиною загальної стратегії цифровізації державного управління в Україні. Вона допомагає покращити правозастосування та сприяє більш оперативному розгляду справ.

Антикорупційна політика та її досягнення надасть суттєвого прогресу в запобіганні та протидії корупції, а також забезпечення злагодженості та системності антикорупційної діяльності всіх органів державної влади зокрема закладів вищої освіти.

Корупція розглядається як ключова перешкода стабільному економічному зростанню і розбудові ефективних та інклюзивних демократичних інститутів. Антикорупційна діяльність зосереджується на пріоритетах, пов'язаних із створенням системи сучасних антикорупційних інструментів (правових інститутів), та розбудові системи антикорупційних

органів, що мали забезпечити ефективну реалізацію цих інструментів. Водночас завдяки реалізації інших програмних документів Урядом звужувалися можливості для корупції в окремих секторах через проведення галузевих реформ.

Протидія корупції у системі вищої освіти є важливим кроком до забезпечення якості освіти та справедливості у навчальному процесі. Університети мають бути не тільки центрами знань, але й прикладом чесності та етичних норм, адже від цього залежить довіра суспільства до освітніх закладів та якість підготовки спеціалістів.

Розглянемо основні заходи, що можуть допомогти знизити рівень корупції у системі вищої освіти:

- відкритість і прозорість в процесі вступу до вищих навчальних закладів значно знижує можливості для корупції. Це включає автоматизовані системи для реєстрації абітурієнтів і чіткі, однозначні критерії відбору;

- прозоре оцінювання знань студентів з використанням об'єктивних критеріїв та систем автоматизованого оцінювання знижує ймовірність упередженості з боку викладачів;

- перехід на електронний документообіг і автоматизовані системи управління процесом навчання (наприклад, електронні журнали оцінок) знижує можливість для махінацій;

- онлайн-платформи для подачі документів і оплати навчання можуть зменшити особисті контакти, що є одним з основних факторів виникнення корупційних схем;

- важливою частиною є впровадження антикорупційних правил і кодексів честі у закладах вищої освіти. Кодекс честі може допомогти студентам та викладачам усвідомити важливість чесності та поваги до етичних норм;

- створення внутрішніх антикорупційних органів у вищих навчальних закладах для розслідування потенційних випадків корупції та інформування студентів і викладачів про відповідальність за порушення;

- потрібно організувати тренінги та лекції щодо важливості академічної доброчесності та наслідків корупційних дій для всіх учасників навчального процесу;
- інформування про процедури повідомлення про порушення та можливості захисту від негативних наслідків для тих, хто повідомляє про корупцію, допомагає знизити рівень замовчування таких ситуацій;
- вироблення чіткої системи санкцій, яка включає як попередження, так і відрахування чи позбавлення акредитації, може стати потужним стримуючим фактором;
- залучення громадських організацій, студентських рад та незалежних експертів до моніторингу роботи освітніх закладів може сприяти зменшенню корупційних ризиків;
- проведення незалежного аудиту та оцінювання освітньої діяльності закладу може виявляти та усувати корупційні схеми .

Впровадження комплексного підходу до протидії корупції у системі вищої освіти дозволить забезпечити справедливість, відкритість та якість освітнього процесу.

Слід зазначити, що корупція у закладах вищої освіти є серйозною проблемою, яка негативно впливає на якість освіти, академічну доброчесність та довіру до системи вищої освіти в цілому.

Отже, боротьба з корупцією у закладах вищої освіти є складним завданням, яке вимагає комплексного підходу. Ефективне вирішення проблем корупції вимагає комплексного підходу, включаючи підвищення прозорості процесів, впровадження цифрових технологій, посилення контролю, підвищення фінансування та створення антикорупційної культури в університетах. Лише системний підхід із залученням сторінок усіх освітніх процесів допоможе мінімізувати корупційні ризики та забезпечити справедливість і якість вищої освіти.

Висновки до розділу 3

Підводячи підсумки вище сказаного можна зробити висновок, що протидія корупції у системі вищої освіти є важливим завданням, яке сприяє підвищенню якості освіти та зміцненню довіри суспільства до навчальних закладів. Для зниження корупційних ризиків доцільно запровадити жорсткі дисциплінарні санкції, серед яких можуть бути відрахування з числа здобувачів вищої освіти без права на поновлення в вищій навчальний заклад.

Даний вид подолання корупції в системі вищої освіти допоможе на практиці показати, які наслідки чекають на порушника та сформують атмосферу відповідальності та доброчесності в системі вищої освіти.

Рекомендовано запровадити механізми запобігання та протидії корупції було виявлено, що боротьба з корупцією вимагає системного підходу, політичної волі та активної участі всіх верств суспільства. Розглянемо детально запропоновані напрями та заходи протидії корупції:

- розробка та впровадження антикорупційних політик це ключовий етап у створенні ефективної системи запобігання та боротьби з корупцією. Такі політики мають базуватися на глибокому аналізі корупційних ризиків, міжнародному досвіді та бути інтегрованими в усі аспекти державного управління та суспільного життя;

- діджиталізація процесів відіграє ключову роль в сучасній антикорупційній стратегії, яка спрямована на автоматизацію, прозорість і підвищення ефективності управління, мінімізацію людського фактору та створення інструментів для контролю.

ВИСНОВКИ

У кваліфікаційній роботі вирішено актуальне завдання, яке полягає в теоретико-практичному обґрунтуванні протидії корупції в системі вищої освіти та пошуку шляхів зменшення її проявів в системі вищої освіти. Результати, отримані під час дослідження, підтверджують досягнення поставленої мети і вирішення завдань, дають підстави сформулювати такі висновки й практичні рекомендації:

1. Уточнено поняття «корупція», яке на відміну від існуючих, найбільш повно враховує основні його ознаки за сутнісною визначеністю та змістом дій. Визначені основні її види та сфери прояву в системі вищої освіти.

2. Визначено, що на сучасному етапі розвитку корупція, безумовно, є тим явищем, що несе вагомі загрози для суспільства, економіки держави та національної безпеки. Однак, масштаби та обсяги корупції, міра її проникнення у сферу освітньої діяльності та усі прошарки суспільства призвели до того, що корупцію розглядають як зловживання владою для досягнення особистої вигоди так як вона має системний характер, особливо в умовах слабких інститутів влади.

3. Сформульовано, що механізми державного регулювання корупції в системі вищої освіти повинні включати комплексний підхід, що поєднує законодавчі ініціативи, електронізацію процесів, створення спеціалізованих органів контролю, підвищення обізнаності та ефективного застосування санкцій. Лише за умови системного підходу до боротьби з корупцією можна забезпечити реальні зміни та покращити якість освіти в країні.

4. З'ясовано, що корупція відноситься до числа найбільш серйозних проблем глобального характеру, що загрожують соціально-економічному та політичному розвитку країни. Однак на цей час немає точної інформації про масштаби хабарництва у вищій школі, в першу чергу тому, що корупція – явище приховане за своєю суттю.

5. Проаналізовано, що в 2023 році найбільша кількість корупційних проявів у закладах вищої освіти по'язані з примусовими благодійними внесками на ремонт закладу, що становить – 22,6 %. Найменші корупційні дії пов'язані з використанням особистих зав'язків, знайомств «блату» для вирішення певних питань, отримання переваг, більш високих оцінок, відповіді на контрольні чи іспити, даний показник становить 8,4 %. Ефективна співпраця між антикорупційними органами, університетами та громадськістю сприяє зменшенню корупційних ризиків і підвищенню якості вищої освіти в Україні.

6. Запропоновано до впровадження механізми запобігання та протидії корупції було виявлено, що боротьба з корупцією вимагає системного підходу, політичної волі та активної участі всіх верств суспільства. Розробка та впровадження антикорупційних політик це ключовий етап у створенні ефективної системи запобігання та боротьби з корупцією. Такі політики мають базуватися на глибокому аналізі корупційних ризиків, міжнародному досвіді та бути інтегрованими в усі аспекти державного управління та суспільного життя.

7. Обгрунтовано, що діджиталізація процесів відіграє ключову роль в сучасній антикорупційній стратегії, яка спрямована на автоматизацію, прозорість і підвищення ефективності управління, мінімізацію людського фактору та створення інструментів для контролю. Завдяки впровадженню цифрових технологій значно знижуються корупційні ризики в системі вищої освіти, забезпечується доступність інформації та спрощується взаємодія із громадянами.

8. Доведено, що контроль за вступними кампаніями виступає важливим аспектом боротьби з корупцією в вищій освіті, який спрямований на забезпечення прозорості, справедливості та рівного доступу до вищої освіти для всіх абітурієнтів. Жорсткий контроль за процесом перевірки творчих конкурсів, співбесід та додаткових іспитів дозволить мінімізувати можливості для зловживань, фальсифікацій та протекціонізму під час вступу до

навчальних закладів. Комплекс заходів спрямований на моніторинг дотримання академічної доброчесності, спрямований на забезпечення підтримки етичних норм і стандартів у сфері освіти та науки. Метою його запровадження є запобігання плагіату, шахрайству, фальсифікаціям та іншим